

Do's & Don'ts sociale media en casuïstiek

Algemeen: sociaal gedrag en fatsoensnormen

Houd rekening met de gevoelens van anderen en je omgeving, ook online. Ga met anderen om, zoals je wilt dat ze ook met jou omgaan. Alle LVO-scholen, leerlingen en medewerkers houden zich aan de 10 gouden regels over veiligheid:

1. we hebben respect voor elkaar, elkaars eigendommen en onze omgeving
2. we zijn samen verantwoordelijk voor een goede sfeer en goede gang van zaken
3. we helpen elkaar waar dat nodig is
4. we dragen allemaal bij aan een open communicatie: we lossen problemen op door erover te praten
5. we pesten, bedreigen en negeren anderen niet
6. we vinden dat op school alcohol, drugs, wapens en gokken niet thuishoren
7. we vinden dat er geen plaats is voor racisme, discriminatie en geweld
8. we staan voor een positieve houding, correct gedrag en net taalgebruik
9. we doen altijd melding bij de politie in geval van diefstal, vernieling of geweld
10. bij ernstige zaken doen we, de school, aangifte

Een goede toets: wat je in het echte leven niet tegen iemand durft te zeggen, plaats dat ook niet zomaar op bijvoorbeeld Facebook of Twitter. Als je het niet persoonlijk durft te zeggen, dan is het zeker niet verstandig het via sociale media wel te doen! Bedenk dat de berichtjes, foto's en filmpjes die je op sociale media plaatst, rechtstreeks of via via bij leerlingen, ouders, familie, docenten/collega's en anderen kunnen komen.

Uiteraard respecteren we de vrijheid van meningsuiting, maar je wordt altijd in verband gebracht met jouw school. Het gebruik van sociale media op een manier die schadelijk is voor de naam van de school, medewerkers of leerlingen is in strijd met het protocol sociale media en hier kunnen sancties aan worden verbonden. Bij ernstig grensoverschrijdend gedrag (zie ook 10 gouden regels) wordt aangifte gedaan bij de politie en worden passende consequenties verbonden.

Do's bij gebruik van sociale media

- Communiceer duidelijk. Verplaats je in de lezer: kan jouw goedbedoelde bericht verkeerd opgevat worden? Ja? Aanpassen!
- Zeg wie je bent als je je mening geeft: je voor- en achternaam. Een online naam zegt niets.
- Plaats een goed herkenbare foto op je accounts/profielen die je (ook) voor school gebruikt.
- Medewerkers maken gescheiden accounts en profielen aan op de verschillende sociale media; voor privéactiviteiten en voor school, waarbij het wenselijk is om de privéaccounts en -profielen af te schermen.
- Medewerkers en leerlingen communiceren uitsluitend met elkaar via 'zakelijke accounts' en op zakelijke toon.
- Medewerkers: maak gescheiden groepen aan voor professionele zaken en voor privé zaken.
- Gebruik je gezond verstand en wees beleefd, toon respect voor andere personen, culturen, religies, waarden enz. Spreek met respect over anderen.

- Denk na voordat je zelf iets online plaatst of verspreidt: je bent zelf verantwoordelijk en ook aanspreekbaar.
- Maak duidelijk dat je vanuit je persoonlijke rol spreekt als je online je mening geeft
- Toestemming vragen!
Leuke activiteit op school? Vraag even of degenen die je filmt en fotografeert het goed vinden als je het materiaal via sociale media publiceert.
- Negatieve berichten melden en bespreekbaar maken!
Wordt er online iets negatiefs gepost waarvan jij denkt 'dit kan echt niet', ga dan niet in discussie, maar geef het dan door aan bijvoorbeeld, je ouders(s), je mentor of teamleider. Blijf er niet mee zitten maar praat erover!
Ontvang je een naaktfoto of een seksfilmpje? Meld dit bij je ouders, mentor of docent of leidinggevende. Misschien is degene op de beelden een schoolgenoot, het kan gaan om kinderporno. Bezit en verspreiding hiervan is strafbaar en dient direct gemeld te worden. Verspreid dit niet!
- Betrek elkaar!
Is er een activiteit of wil je informatie delen? Betrek iedereen op sociale media die in real life bij de groep hoort: dus iedereen uit de (mentor)klas, iedereen uit het team of de sectie. Zo zorg je ervoor dat iedereen de juiste informatie heeft en ontstaan er geen onderlinge misverstanden.
- Medewerkers en leerlingen: maak afspraken!
Sociale media zijn handig in gebruik, maar met elkaar spreek je de grenzen af. Telefoon in de tas laten tijdens de les tenzij je de telefoon in de les moet gebruiken bijvoorbeeld. Of *bijvoorbeeld* na 19.00 uur geen vragen stellen aan de docenten over huiswerk.
- Melden!
Vind je een filmpje, foto's of andere informatie over jezelf online en heb je daar geen toestemming voor gegeven? Meld het bij de maker, hij of zij kan het materiaal verwijderen. Meld het ook bij het betreffende sociale medium.

Don'ts bij gebruik van sociale media

- Plaats geen berichten waar je niet je eigen naam onder durft te zetten.
Bewust onder een schuilnaam schade berokkenen aan de school of aan leerlingen of medewerkers heeft consequenties.
- Plaats geen foto's, filmpjes of ander materiaal zonder toestemming van de personen waar het over gaat en stuur deze ook niet door. Check altijd of zij jou toestemming geven, ook al heeft die persoon al eens eerder toestemming gegeven voor de publicatie van een andere foto of een ander filmpje. Publicatie kan in strijd zijn met de wet: namelijk het portretrecht en het auteursrecht.
- Plaats geen berichten, foto's, filmpjes of ander materiaal waar je je voor zou schamen als bijvoorbeeld je ouders, de burens, een medeleerling of een docent het zou zien. Kortom: Blijf nadenken over wat je doet op sociale media! Wees zuinig op je privacy en pas de instellingen van je sociale media aan.
- Verspreid geen negatieve berichten, maar meld deze bij jouw ouders, of mentor of teamleider. Zonder verspreiders is er minder negativiteit: het had ook over jou kunnen gaan.
- Merk je dat je in een discussie zit die onplezierig wordt, houd er dan mee op, laat je niet meeslepen. Sociale media zijn niet geschikt voor negatieve gesprekken, discussies of ruzies.
- Publiceer nooit vertrouwelijke (persoonsgebonden) informatie over leerlingen, collega's, of van school via sociale media. Dit wordt beschouwd als schending van de privacy en hier zijn consequenties aan verbonden.

Casus 1 Leerlingen onder elkaar

David wil een grapje uithalen met een andere leerling: Rianne. Hij maakt een nepaccount van haar aan op Instagram. Het lijkt precies op dat van haar! Hij plaatst daar foto's en bijbehorende teksten op die erg beledigend zijn voor de school en medeleerlingen. De berichtjes verspreiden zich razendsnel onder leerlingen en docenten en komt zelfs terecht op een nationale nieuwssite. De mentor en teamleider bellen de ouders van Rianne en zorgen voor een stevig gesprek over eventuele consequenties. Rianne ontkent dat zij het heeft gedaan. De school onderzoekt verder. David schraapt zijn moed bijeen en meldt na een week dat hij de schuldige is. Inmiddels heeft het account duizenden reacties en een enorm bereik. Het was een grapje, maar volledig uit de hand gelopen.

David wordt, hoe grappig ook deze actie bedoeld was, geschorst. Rianne kan niet meer aan iedereen duidelijk maken dat zij niet degene was die verantwoordelijk was, de impact reikt zoveel verder dan alleen haar school.

Do's

- Zeg wie je bent als je je mening geeft: je voor- en achternaam. Een online naam zegt niets.
- Plaats een goed herkenbare foto op je accounts/profielen die je (ook) voor school gebruikt.

Don'ts

- Plaats geen berichten waar je niet je eigen naam onder durft te zetten. Bewust onder een schuilnaam schade berokkenen aan de school of aan leerlingen of collega's heeft consequenties.
- Publiceer nooit vertrouwelijke (persoonsgebonden) informatie over leerlingen, collega's, of van school via sociale media. Dit wordt beschouwd als schending van de privacy en hier zijn consequenties aan verbonden.

Extra toelichting

Afhankelijk van de ernst van de uitlatingen, gedragingen en gevolgen, kunnen voor leerlingen sancties opgelegd worden variërend van een waarschuwing tot verwijdering van school.

Publiceer je uitlatingen over leerlingen, docenten of de school die schadelijk zijn en maak je daarvoor bewust een schuilnaam aan of gebruik je zelfs de naam van een andere leerling of collega: dit is strafbaar. We doen aangifte bij de politie. Ook het slachtoffer kan dat doen.

Doen van een valse melding/ valse beschuldiging (lasterlijke aanklacht) is strafbaar.

Casus 2 Leerlingen onder elkaar

Finn en Peter gaan basketballen na schooltijd. Gewoon even wat stoom afblazen. Het gaat er toch wat hardhandig aan toe en ze krijgen wat onenigheid als zij hard tegen elkaar botsen en Finn valt. De jongens gaan naar huis. De volgende dag komen ze elkaar tegen (zij zitten niet in dezelfde klas) maar zeggen niet veel. Maar Finn zit ermee en stuurt Peter een appje. Peter vat het appje beschuldigend op en zegt dat Finn zich niet aan moet stellen. Tussen de jongens ontstaat ruzie over de app, waarna zij ook vrienden toe beginnen te voegen aan de appgroep. Er ontstaan twee kampen die over en weer bedreigingen uiten via de app. Peter zegt uiteindelijk Finn na de les op te wachten met zijn vrienden. Een van de vrienden van Finn gaat naar zijn mentor. Die is niet meer op tijd om tussen de ruziënde partijen te gaan staan. Peter geeft Finn zo'n harde schop dat hij valt en met zijn hoofd de stoep raakt. Een ambulance voert Finn af: een gebroken kaak. Een halfuur later staat er een filmpje van het gevecht op Youtube. Degene die het filmpje erop heeft gezet blijft anoniem, maar zet wel de namen van de vechtende jongens en de mentor erbij.

Hun ouders worden ingelicht en beiden worden gehoord. Het resultaat is Peter van school wordt verwijderd (ordemaatregel), hij heeft Finn ernstig fysiek letsel toegebracht.

De bevriende leerlingen krijgen een waarschuwing: zij gedroegen zich niet sociaal. Als een ruzie tussen leerlingen online uit de hand loopt dan meld je dat. Als leerlingen vechten, meld je dat. Degene die het filmpje op Youtube heeft gezet heeft zichzelf niet gemeld. Maar een van de vrienden van Finn had gezien wie de opname had gemaakt. Deze leerling is op een later moment aangesproken en alsnog geschorst.

Do's

- Communiceer duidelijk. Verplaats je in de lezer: kan jouw goedbedoelde bericht verkeerd opgevat worden? Ja? Aanpassen!
- Sommige dingen kun je beter persoonlijk tegen iemand zeggen, dan heb je meer ruimte om nog eens uit te leggen wat je precies bedoelt. Een bericht via sociale media kan heel anders (lees: verkeerd of negatief) geïnterpreteerd worden door de ontvanger.

Don'ts

- Verspreid geen negatieve berichten, maar meld deze bij jouw ouders, of mentor of teamleider. Zonder verspreiders is er minder negativiteit: het had ook over jou kunnen gaan.
- Merk je dat je in een discussie zit die onplezierig wordt, houd er dan mee op, laat je niet meeslepen. Sociale media zijn niet geschikt voor negatieve gesprekken, discussies of ruzies.
- Negatieve berichten melden en bespreekbaar maken!
Wordt er online iets negatiefs gepost waarvan jij denkt 'dit kan echt niet', ga dan niet in discussie, maar geef het dan door aan bijvoorbeeld, je ouders(s), je mentor of teamleider. Blijf er niet mee zitten maar praat erover!
- Plaats geen foto's, filmpjes of ander materiaal zonder toestemming van de personen waar het over gaat en stuur deze ook niet door. Publicatie kan in strijd zijn met de wet: namelijk het portretrecht en het auteursrecht

Extra toelichting

Internet 'onthoudt' alles.

Realiseer je dat je berichten en/of foto's niet alleen worden gezien door vrienden en familie en dat wat je publiceert, blijvend is. Bijdragen op Twitter en andere sociale media blijven altijd vindbaar. Wees je hiervan bewust!

Casus 3 Docent - leerlingen

De schoolleiding van een school constateerde op enig moment enkele opvallende zaken op het Instagram en Facebookpagina van een van haar docenten. Tot zijn vriendengroep behoorden relatief veel leerlingen terwijl het aantal volwassen vrienden gering was. Vriendschappelijke chatsessies vonden ook in de late avonduren plaats. Leerlingen kregen het gevoel er alleen maar bij te horen als ze tot een van de vriendengroepen van de docent behoorden. Via Instagram werden veel onschuldige (vakantie)foto's gedeeld door de docent.

De desbetreffende docent vond dat het allemaal grappig en onschuldig bedoeld was en dat het hier ging om sociale media, iets wat leerlingen fantastisch vinden. De schoolleiding vond dit contact tussen de docent en zijn leerlingen echter te vriendschappelijk en vond dat hij zich bewust moest zijn van zijn rol als docent. De docent kreeg een officiële waarschuwing. Het is daarom verstandig om als schoolleiding aan (beginnende) docenten duidelijk te maken dat privécontact met leerlingen in principe vermeden moet worden. Eventuele sancties voor de docent zijn afhankelijk van de aard van de gesprekken en de aard van de foto's die gedeeld worden.

Do's

- Houd privé en school gescheiden. Maak gescheiden accounts en profielen aan op de verschillende sociale media; voor privéactiviteiten en eentje voor school, waarbij het wenselijk is om de privéaccounts en –profielen af te schermen.
- Maak gescheiden groepen aan voor schoolse zaken en voor privé zaken (vrienden en familie, sport).
- Medewerkers en leerlingen communiceren uitsluitend met elkaar via 'zakelijke accounts' en op zakelijke toon.
- Denk na voordat je zelf iets online plaatst of verspreidt: je bent zelf verantwoordelijk en ook aanspreekbaar.
- Betrek elkaar!
Is er een activiteit of wil je informatie delen? Betrek iedereen op sociale media die in real life bij de groep hoort: dus iedereen uit de (mentor)klas, iedereen uit het team of de sectie. Zo zorg je ervoor dat iedereen de juiste informatie heeft en ontstaan er geen onderlinge misverstanden.
- Afspraken maken!
Telefoon in de tas laten tijdens de les tenzij je de telefoon in de les moet gebruiken bijvoorbeeld. Of na bijvoorbeeld na 19.00 uur geen huiswerk meer bespreken via sociale media.

Don'ts

- Leerlingen actief toevoegen aan privéaccounts of –groepen.

Extra toelichting

Als docent heb je een voorbeeldfunctie. Je hebt een professionele houding naar je leerlingen toe. Sociale media kunnen goed gebruikt worden in het onderwijs, maar je denkt eerst na over hoe je dat het beste kunt doen en past je eigen sociale media daarop aan. Niet alleen leerlingen, maar ook ouders en collega's zullen je professionele houding waarderen.

Ben je ‘bevriend’ met leerlingen via de sociale media via bijvoorbeeld dezelfde sportvereniging of via het familieleden: prima. Houd bij je communicatie via de sociale media altijd rekening met het feit dat bijvoorbeeld zij jouw privé foto’s ook kunnen doorsturen naar de rest van de klas.

Casus 4 Docent – persoonlijke mening

Een docent is ontslagen naar aanleiding van zijn anti-islamitische berichten op twitter. De docent schreef onder meer dat de islam geen geloof is, maar een ‘barbaarse achterlijkheid’. Ook riep hij linkse kiezers op om te denken aan hun kleinkinderen. Anders spreken de volgende generaties Arabisch en is de islam staatsgodsdienst. De docent werd door de schooldirectie op het matje geroepen en kon direct zijn spullen pakken. Docenten moeten dus oppassen met teksten die zij in privé-tijd via sociale media verspreiden. Leerlingen kunnen uitlatingen in het algemeen gemakkelijk op internet terugvinden, en met uitlatingen zoals in dit specifieke geval kunnen islamitische kinderen en de islamitische gemeenschap zich beledigd voelen. Niet alleen de docent, maar de school wordt hierop aangekeken: ‘hoe kun je zulke docenten in dienst hebben?’

Het is verstandig om als schoolleiding aan docenten duidelijk te maken dat teksten die via sociale media worden verspreid – ook die in de privésfeer – door een groot publiek kunnen worden gelezen zodat terughoudendheid moet worden betracht bij de inhoud van de teksten.

Do’s

- Gebruik je gezond verstand en wees beleefd, toon respect voor andere personen, culturen, religies, waarden enz. Spreek met respect over anderen.
- Denk na voordat je zelf iets online plaatst of verspreidt: je bent zelf verantwoordelijk en ook aanspreekbaar.
- Maak duidelijk dat je vanuit je persoonlijke rol spreekt als je online je mening geeft.

Don’ts

- Verspreid geen negatieve berichten.
- Sociale media zijn niet geschikt voor negatieve gesprekken, discussies of ruzies.

Extra toelichting

Uiteraard respecteren we de vrijheid van meningsuiting, maar als je wordt altijd gezien als een vertegenwoordiger van de school, zeker in de rol van leraar. Jouw persoonlijke mening over bepaalde zaken straakt af op de school en kan in strijd zijn met de waarden en belangen van de organisatie en haar medewerkers. Het gebruik van sociale media op een manier die schadelijk is voor de naam van de school, andere medewerkers of leerlingen is in strijd met het protocol en hier worden sancties aan verbonden.

Casus 5 Docent – persoonlijke mening

Een leraar post op Facebook een berichtje dat de lessen die dag zwaar waren gevallen, een andere leraar reageert daarop en vermeldt dat een aantal leerlingen die dag zijn lessen hebben verstoord en er door hem zijn uitgestuurd, waarna er een ingrijpen volgde van de teamleider. Uit de omschrijving van de klas kun ook eenvoudig bedenken om welke leerlingen het ging. Met dat ingrijpen was de leraar het duidelijk niet eens, en dat vermeldde hij in de reactie. Daarvoor had hij zich op Facebook al eerder negatief over school uitgelaten en daarbij termen als ‘Fuck school’ gebruikt.

De school beschouwde dit als onrespectvol en beledigend gedrag t.a.v. van zowel de school als de teamleider en nam disciplinaire maatregelen. Een persoonlijke mening van een medewerker straalt ook af op de school. Het is niet wenselijk dat leraren via sociale media die eveneens voor derden toegankelijk zijn schoolzaken bespreken, zeker niet als zij zich ook nog eens negatief uitlaten. De schoolleiding dient docenten hiervan bewust te maken en daar waar nodig handelend op te treden.

Do's

- Sommige dingen kun je beter persoonlijk tegen iemand zeggen.
- Gebruik je gezond verstand en wees beleefd, toon respect voor andere personen, culturen, religies, waarden enz. Spreek met respect over anderen.
- Denk na voordat je zelf iets online plaatst of verspreidt: je bent zelf verantwoordelijk en ook aanspreekbaar.
- Maak duidelijk dat je vanuit je persoonlijke rol spreekt als je online je mening geeft.

Don'ts

- Publiceer nooit vertrouwelijke (persoonsgebonden) informatie over leerlingen, collega's, of van school via sociale media. Dit wordt beschouwd als schending van de privacy en hier zijn consequenties aan verbonden.
- Verspreid geen negatieve berichten, maar meld deze bij jouw ouders, of mentor of teamleider. Zonder verspreiders is er minder negativiteit: het had ook over jou kunnen gaan.
- Merk je dat je in een discussie zit die onplezierig wordt, houd er dan mee op, laat je niet meeslepen. Sociale media zijn niet geschikt voor negatieve gesprekken, discussies of ruzies.

Extra toelichting

Het gebruik van sociale media op een manier die schadelijk is voor de naam van de school, andere medewerkers of leerlingen is in strijd met het protocol en hier worden sancties aan verbonden. Afhankelijk van de precieze informatie wordt ook de privacy van leerlingen en teamleider geschonden.